
Az „ADÁSBAN” nincs zavar

VI. „Válaszok a gyógypedagógiai gyakorlat kihívásaira”

szakmai konferencia

Szegedi Tudományegyetem JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet
2017. november 22.
Szeged

Az „ADÁSBAN” nincs zavar
VI. „Válaszok a gyógypedagógiai gyakorlat kihívásaira”
szakmai konferencia

Szegedi Tudományegyetem JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

2017. november 22.

PROGRAM és ABSZTRAKT KÖTET

Szerkesztette:

Tóthné Dr. Aszalai Anett

A konferencia támogatója:

Emberi Erőforrások Minisztériuma – Szülőföld Program

Magyar Tudományos Akadémia SZAB Gyógypedagógiai Munkabizottság

Kiadó:

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, 6725 Szeged, Hattyas u. 10.

ISBN 978-615-5455-82-7

Tartalom

KONFERENCIA PROGRAM.....	4
ELŐADÁSOK ÖSSZEFOGLALÓI	7
Dr. Varga Imre: Képzés és gyakorlat a gyógypedagógiában	7
Nagyné Dr. Hegedűs Anita: Az együtt- és különnevelés keretében oktatott tanulók énhatékonyágának jellemzői.....	8
Meggyesné Hosszu Tímea, Drs.: Esélyt nyújtunk vagy túlterheljük a gyerekeket? Helyzetkép az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatásáról.....	9
Bercse László, Czakó Tibor, Horváth Péter és Sallai Ilona: Könnyen érthető kommunikáció az értelmi sérült emberek életében.....	10
Tóthné Dr. Aszalai Anett: A kommunikációs stílus vizsgálata nem folyamatosan beszélő gyermekéknél	12
MŰHELYEK ÖSSZEFOGLALÓI	13
Horváth Péter László ¹ , Drs. és Dr. Magyar Adél ² : KÉK kurzus a gyógypedagógus hallgatók képzésében Szegeden	13
Tiszai Luca, Drs.: Zenei játékok a zeneórán kívül – sajátélményű műhelyfoglalkozás	14
Kelemen Márta, Drs.: Hanghigiéné és beszédtechnika pedagógusoknak	15
Trócsányi Anna: Moldova Ágnes dokumentumfilmje a szegedi Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium mindennapjairól az autizmus tükrében	17
Dr. Juhász Valéria ¹ és Radics Márta ² : Szókincsfejlesztés társasokkal és egyéb játékokkal	18
Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit: A környezetet nem zavaró, de valójában nagyon zavaró magatartászavar	20
Dr. Kocsisné Kálló Veronika: A szabad alkotás csoportkohéziós ereje – sajátélményű műhelyfoglalkozás	21

KONFERENCIA PROGRAM

9.00 - 10.00		Regisztráció (4000-es épület földszint)	
10.00 - 10.15		Megnyitó (4111. terem)	
10.00 - 10.10	Köszöntők	Dr. Döbör András Dékán, SZTE JGYPK Prof. Dr. Pukánszky Béla egyetemi tanár, SZTE JGYPK Intézetvezető	
10.10 - 10.15	Gyermekműsor	A műsorban közreműködnek a Szeged és Térsége Bárczi Gusztáv EGYMI tanulói	
I. plenáris előadások		előadó	az előadás címe
10.20 – 10.35	1. előadás	Dr. Varga Imre címzetes főiskolai tanár SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Képzés és gyakorlat a gyógypedagógiában
10.40 – 10.55	2. előadás	Nagyné Dr. Hegedűs Anita tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Az együtt- és különnevelés keretében oktatott tanulók éhhatékonyágának jellemzői
kávészünet			
I. plenáris előadások		előadó	az előadás címe
11.15 – 11.30	3. előadás	Meggyesné Hosszu Tímea, Drs. tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Esélyt nyújtunk vagy túlterheljük a gyerekeket? Helyzetkép az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatásáról
11.35 – 11.50	4. előadás	Horváth Péter László, Drs. tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar	Könnyen érthető kommunikáció az értelmi sérült emberek életében
11.55 – 12.10	5. előadás	Tóthné Dr. Aszalai Anett adjunktus SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	A kommunikációs stílus vizsgálata nem folyamatosan beszélő gyermekeknél
szendvicsebéd, kávé			

II. MŰHELYEK		műhelyvezető	a műhely címe
12.45 – 13.30	1. műhely 6003. terem	Horváth Péter László, Drs. tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és Dr. Magyar Adél adjunktus SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	KÉK kurzus a gyógypedagógus hallgatók képzésében Szegeden
12.45 – 13.30	2. műhely (1. csoport) 6005. terem	Tiszai Luca, Drs. gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Zenei játékok a zeneórán kívül – sajátélményű műhelyfoglalkozás
12.45 – 13.30	3. műhely (1. csoport) 6008. terem	Kelemen Márta, Drs. tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Kaposvári Egyetem	Hanghigiéné és beszédtechnika pedagógusoknak
12.45 – 14.25	4. műhely 3009. terem	Trócsányi Anna igazgató Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola, Szeged	Moldova Ágnes dokumentumfilmje a szegedi Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium mindennapjairól az autizmus tükrében. Filmvetítés, majd ezt követő beszélgetés
13.40 – 14.25	5. műhely (1. csoport) 6003. terem	Dr. Juhász Valéria docens SZTE JGYPK Szakképzési, továbbképzési és Távoktatási Központ és Radics Márta gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Szókincsfejlesztés társasokkal és egyéb játékokkal
13.40 – 14.25	2. műhely (2. csoport) 6005. terem	Tiszai Luca, Drs. gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet	Zenei játékok a zeneórán kívül – sajátélményű műhelyfoglalkozás
13.40 – 14.25	3. műhely (2. csoport) 6008. terem	Kelemen Márta, Drs. tanársegéd SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Kaposvári Egyetem	Hanghigiéné és beszédtechnika pedagógusoknak

14.35 – 15.20	5. műhely (2. csoport) 6003. terem	<p>Dr. Juhász Valéria docens SZTE JGYPK Szakképzési, továbbképzési és Távoktatási Központ</p> <p>Radics Márta gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet</p>	Szókincsfejlesztés társasokkal és egyéb játékokkal
14.35 – 15.20	6. műhely 3009. terem	<p>Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit főiskolai tanár SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Károli Gáspár Református Egyetem</p>	A környezetet nem zavaró, de valójában nagyon zavaró magatartászavar
14.35 – 15.20	7. műhely 6005. terem	<p>Dr. Kocsisné Kálló Veronika gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet</p>	A szabad alkotás csoportkohéziós ereje – sajátélményű műhelyfoglalkozás

ELŐADÁSOK ÖSSZEFOGLALÓI

Dr. Varga Imre: Képzés és gyakorlat a gyógypedagógiában

címzetes főiskolai tanár

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

Történeti áttekintés

Náray-Szabó Sándor a gyógypedagógiánk megalapozója

Illyés Sándor tevékenysége, hatása gyógypedagógiánkra

Illyési iránymutatás

A fogyatékos gyermekek iskoláztatásának megjelenése a magyar közoktatásban

A XX. századi magyar gyógypedagógia megalapozása

A fogyatékos gyermekek, tanulók képzésének korszerűsítése

A pedagógusi munka színvonalának emelése, a képzés egyesítése, az iskolákban folyó munka támogatása, a tanulók biztonságosabb megismerése

Napjainkban is érvényes elvek és szemléletmód, melynek eredményeképpen megalapozódott a fogyatékos személyek társadalomba való beilleszkedésének útja

Fogyatékoság értelmezése: kezdetben *biológiai-pszichológiai*, később *pszichológiai-pedagógiai*, végül *pedagógiai-szociológiai* szempontból

A gyógypedagógusok képzésében a gyógypedagógiai rendszerelmélet oktatásának bevezetése

Illyési üzenet, iránymutatás:

„A gyógypedagógia jövőképében továbbra is megőrzendő az az igény, hogy a gyógypedagógus legyen a fogyatékos ember teljes emberi valóságának, a bölcsőtől a sírig tartó életciklusának, életlehetőségeinek és életszükségleteinek legjobb ismerője, életének kísérője, segítője. Felelősségvállalása a fogyatékos ember életéért terjedjen túl az iskoláztatás horizontján. Közös elhivatottság, mindennemű hátrányos megkülönböztetés elutasítása a határok önkéntes átlépése, az ember biológiai esendőségének elismerése.”

**Nagyné Dr. Hegedűs Anita: Az együtt- és különnevelés keretében oktatott tanulók
énhatékonyságának jellemzői**

tanársegéd

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

Az énhatékonyság egy olyan kognitív konstruktum, mely a személyek mindennapi hatékony funkcionálását nagymértékben befolyásolja (Bandura, 2001; Bandura és mtsai, 1996; Caprara és mtsai, 2011; Rózsa és Kő, é.n.; Schunk és DiBenedetto, 2016). Észlelt képesség, vélemény, döntés, arra vonatkozóan, hogy saját megítélése szerint az egyén egy cselekedetet végre tud-e hajtani, egy célt el tud-e érni (Bandura, 1994, 1997, 2006, 2012; Schunk és Miller, 2002; Stajkovic és Luthans, 2002).

Doktori kutatásom egyik vizsgálata illesztett mintás elrendezéssel, tipikus fejlődésű tanulók mellett, együtt- és különnevelés keretében oktatott enyhe fokú intellektuális képességzavart mutató tanulók énhatékonysági jellemzőinek megismerésére, feltérképezésére irányult. A vizsgálati eredmények alapján összességében megállapítható, hogy a különnevelés keretében oktatott enyhe fokú intellektuális képességzavart mutató tanulók almintájára inkább az jellemző, hogy mindkét másik vizsgált csoporthoz viszonyítva szignifikánsan alacsonyabb értékeket mutatnak.

E vizsgálat többek között fontos eredményeket ad az együtt- és különnevelés keretében oktatott enyhe fokú intellektuális képességzavart mutató tanulók énhatékonyságának alakulásáról, a nevelési-oktatási forma énhatékonysági jellemzőikre való befolyásáról. Az e populációba tartozó személyek nevelési-oktatási lehetőségeit, továbbá az énhatékonyság adaptív működésbeli jelentőségét szem előtt tartva az eredmények gyakorlati relevanciája igazolható.

Meggyesné Hosszu Tímea, Drs.: Esélyt nyújtunk vagy túlterheljük a gyerekeket?**Helyzetkép az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatásáról**

tanársegéd

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

A XX. század utolsó harmadától a használható nyelvtudás presztízse folyamatosan nő, az idegennyelv-tanulás társadalmi igénnyé vált. Idegen nyelvnek tekintjük azokat a nyelveket, amelyek a tanulók életének közvetlen környezetében nem játszanak döntő szerepet, de irányított tanulási helyzetben, például az iskolán belüli nyelvoktatás keretei között, elsajátíthatják a nyelvtanulók. A speciális igényű csoportok számára az idegen nyelv tanítása az esélyegyenlőség megvalósulásának egy területe. Az európai országokban az idegennyelv-oktatás az uniós előírásoknak megfelelően az oktatást szabályozó jogszabályokban prioritássá vált. A nyelvoktatást minden tanuló számára biztosítani kell, beleértve a sajátos nevelési igényű tanulókat is (European Commission, 2005). A sajátos nevelési igényű tanulók eltérő sikereket érnek el az idegennyelv-tanulás terén. Vannak, akik az idegennyelv-tudás magas fokára jutnak, az alacsonyabb szinten teljesítő tanulókat viszont egyéb előnyökhöz juttatja a nyelvtanulás. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetén a szerényebb nyelvi teljesítmények mellett hangsúlyosabb a személyiségük, képességeik fejlődése, gazdagodása (McCull, 2005). Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanításáról szóló tanulmányok arra a konklúzióra jutottak, hogy az idegennyelv-tanulás problémát jelent e tanulócsoport számára, de egyetértenek azonban abban is, hogy a készségek alacsonyabb szintű fejlődése elérhető számukra (Prochazka, 1990; Buchberger és Buchberger, 2002; Janečková, 2012; Al Yaari, Al Hammadi, és Alyami, 2013; Coşkun Abdullah, 2013; Felberbauer és Lazar, 2013; Haslinger, 2016).

Jelen előadás az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanításának helyzetét vázolja fel egy több szempontú megközelítés rendszerében. A jogszabályi környezet rövid áttekintése után a nyelvtanulás szereplőinek (tanuló, pedagógus, tanulási környezet) aktuális jellemzői kerülnek bemutatásra egy vizsgálat tükrében. Meggyesné (2017) felmérése alapján az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek idegennyelvtanulási-motivációja nem alacsonyabb szintű, mint a tipikus fejlődésmentű tanulóké, azonban a motiváció alsóskálái között találunk különbségeket, amelyek ismeretében az optimális tanulási környezet kedvezően alakítható, illetve a tanulók idegennyelv-tanulási motivációja erősíthető.

Bercse László, Czakó Tibor, Horváth Péter és Sallai Ilona: Könnyen érthető kommunikáció az értelmi sérült emberek életében

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Bercse László – Czakó Tibor – Horváth Péter – Sallai Ilona: Könnyen érthető kommunikáció az értelmi sérült emberek életében

A mai előadásunkat könnyen érthető formában készítettük el.

A világ néha kissé bonyolult.

Nehezen értjük meg az információkat.

Ha az információk érthetőek, akkor könnyebben lehet döntéseket hozni.

Az önrendelkezés azt jelenti, hogy a saját életemről én hozok döntéseket.

A könnyen érthető kommunikáció ebben segíti az értelmi sérült személyeket.

Vannak gyógypedagógusok, akik értelmi sérült gyermekekkel foglalkoznak.

Jó, ha ők ismerik a könnyen érthető kommunikációt.

Jó, ha ők megtanítják a könnyen érthető kommunikációt az értelmi sérült tanulóknak.

Az ÉFOÉSZ Önérvényesítő Csoportja és a szegedi egyetem Gyógypedagógus-képző Intézete együtt dolgozik a gyógypedagógusok képzésében.

Hamarosan egy 30 órás továbbképzési program is kidolgozásra kerül.

Az ÉFOÉSZ egy rövidítés: Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége.

A továbbképzési programban azok a gyógypedagógusok vehetnek részt, akik szeretnék megtanulni a könnyen érthető kommunikációt.

Magyarországon még kevesen ismerik a könnyen érthető kommunikációt.

Külföldön sok a jó gyakorlat, amelyekből tanulni lehet.

Finnországban például minden könyvtárban vannak olyan kölcsönözhető könyvek, amelyeket könnyen érthetően fogalmaztak meg.

Svédországban értelmi sérült emberek újságíróként dolgoznak.

Az értelmi sérült újságírók könnyen érthető napi híreket írnak.

Németországban értelmi sérült emberek múzeumokban dolgoznak.

A múzeumokban a kiállításokat könnyen érthetően mutatják be.

Azt szeretnénk, ha az értelmi sérült gyermekek iskoláiban is könnyen érthető lenne a kommunikáció.

Azt szeretnénk, ha az értelmi sérült gyermekek iskoláiban például

- a házirend könnyen érthető lenne,
- az iskola honlapja könnyen érthető lenne,
- az iskola könyvtárában lennének könnyen érthető könyvek.

Ugye Ön is szeretne ebben velünk együttműködni?

**Tóthné Dr. Aszalai Anett: A kommunikációs stílus vizsgálata nem folyamatosan beszélő
gyermeknél**

adjunktus

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

Az előadás egy 2013-2014-ben végzett kutatás rövid összefoglalása, melyben kutatási terepként a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógus-képző Intézetének partnerei közül többen is részt vettek. Elsődleges célunk az, hogy rövid visszajelzést adjunk a logopédus kollégáknak a kutatás főbb eredményeiről; megerősítve a logopédiai elmélet és gyakorlat közötti kapcsolatot.

A dadogás sajátos beszédzavar súlyos tünetekkel, melyek érintik a teljes kommunikációt, és meghatározókat a dadogó személy viselkedésére, társadalmi beilleszkedésére, életminőségére. Az előadásban vázoljuk a dadogó gyermekekkel kapcsolatos diagnosztikai munkát, hazai és külföldi eljárások ismertetésével (pl. *Gerebenné, Fehérné, Kas és Mészáros, 2012; Juhász, 2007, Gillam, Logan és Pearson, 2009, Riley, 2009*). Ezek alapján kitűnik, hogy a hazai gyakorlatban kevés a sztenderdizált vizsgálóeljárás a dadogó gyermekek beszéd- és nyelvi képességeinek, valamint az anyával folytatott kommunikációjának a megismerésében. Arról, hogy milyen eredményt nyújtanak a gyermekek ezekben a vizsgálatokban kevés magyar nyelvű szakirodalom áll a rendelkezésünkre.

Az előadás második részében saját kutatásunkat mutatjuk be. Azt vizsgáltuk, hogy milyen sajátosságokat mutat a dadogó gyermekek anyjukkal folytatott interakciója.

A dadogó gyermekek beszéd- és nyelvi képességei mellett a gyermeki kommunikációs stílus megismerése fontos adalékkal szolgálhat a logopédus számára a terápia megtervezésében. Tapasztalataink szerint a vizsgálati eszköz jól használható a logopédiai gyakorlatban, a megfigyelt változók bővítésével a vizsgálati eszköztár része lehet.

MŰHELYEK ÖSSZEFOGLALÓI

Horváth Péter László¹, Drs. és Dr. Magyar Adél²: KÉK kurzus a gyógypedagógus hallgatók képzésében Szegeden

tanársegéd, SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, ELTE Bárczi Gusztáv
Gyógypedagógiai Kar¹,
adjunktus, SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet²

A 2016/17. tanév tavaszi szemeszterében indítottunk először kurzust a Szegedi Tudományegyetemen „Könnyen érthető kommunikáció az értelmi sérült személyekkel” címen speciális kollégiumi keretek között alapképzésben, a gyógypedagógia szakon. A kurzust bármely évfolyam bármely szakirányt választó hallgatója felveheti, de értelmileg akadályozottak pedagógiája és tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon javasolt. A kurzust a 2017/18. tanév első félévében is megszerveztük.

A könnyen érthető kommunikáció egy olyan speciális szabályrendszeren alapuló módszer, amelynek alkalmazásával a nehezen értelmezhető szövegeket (írásbeli, szóbeli és képi információkat) át lehet alakítani könnyen értelmezhető írott szövegekké, szóbeli információkká, képpel támogatott vagy képi információkkal megfogalmazott tartalmakká.

A kurzust egyrészt inkluzív szemináriumi formában tartjuk, másrészt projektpedagógiai módszert alkalmazunk a coospace online tanulási környezet lehetőségeinek kihasználásával. Az inkluzív szeminárium azt jelenti, hogy a szemináriumi foglalkozásokat – egyelőre egy-egy alkalmat – az ÉFOÉSZ Önérvényesítő Tagozatának két képviselőjével és segítőjünkkel közösen tartjuk. A projektpedagógia pedig arra alkalmas, hogy a hallgatók – a könnyen érthető kommunikáció elméleti ismereteinek elsajátítása mellett – társadalmi szempontból is hasznos projektterméket hozzanak létre az elméleti ismereteik gyakorlati alkalmazásával.

A mai műhelymunka keretében két előadást hallgathatunk meg. Az egyiket az ÉFOÉSZ Önérvényesítő Tagozatának munkatársai, participatív oktatótársaink tartják az önérvényesítésről és a könnyen érthető kommunikációról. A másik előadás keretében az első „KÉK csoport” hallgatói közül hárman mutatják be projektterméküket. A szegedi Bárczi Gusztáv EGYMI házirendje készült el könnyen érthető formában az iskola oktatóival és tanulóival szoros együttműködésben. A házirend az alábbi linkről letölthető:
<http://www.barcziszeged.sulinet.hu/dokumentum/Bárczi-könnyen-érthető-házirend.pdf>

Tiszai Luca, Drs.: Zenei játékok a zeneórán kívül – sajátélményű műhelyfoglalkozás

gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

A transzferhatás a tanulás és annak új szituációban, vagy az elméletben tanultak gyakorlatban való alkalmazása. A tudástranszfer lényegében azt jelenti, hogy a korábban tanult tudás és képesség befolyásolja az új tudás és képesség tanulásának és kivitelezésének módját. A transzferhatás jelentheti a konkrét tudás más feladathelyzetben való alkalmazását, vagy a tudás elsajátításának, illetve a feladatmegoldás módjának használatát egy másik probléma megoldásában. Kodály Zoltán egy tévéinterjúban fogalmazta meg a zene transzferhatásának lényegét: „A zene nemcsak zenére tanít. Ezek a gyermekek jobban számolnak, mert a szám nem elvont fogalom nekik, testükben érzik a ritmussal. Hamarabb olvasnak folyékonyan, mert a mondatokban érzik, éreztetik az összefüggő zenei formát. Szebben, pontosabban írnak, mert a kottairás nagyobb vigyázatra szoktat, ott egy kissé félrecsúszott pont már más hangot jelent. A helyesírást is gyorsabban megtanulják, grafikai érzékük is fejlődik.”

A közös játék során célja olyan zenei gyakorlatokat, játékokat próbálhatnak ki az érdeklődők, amelyek más tantárgyak elsajátításában is segítséget nyújtanak. A műhely során a résztvevők konkrét zenei gyakorlatok és egyszerű énekes játékok során megismerhetik, hogyan segíti elő az adott játék az olvasás, számolás, beszéd fejlődését, vagy a társas tanulást.

Kelemen Márta, Drs.: Hanghigiéné és beszédtechnika pedagógusoknak

tanársegéd

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Kaposári Egyetem

A hang munkaeszköz. A pedagógusoknak, így a gyógypedagógusoknak is elsődleges munkaeszköze. A hang egészségének megőrzéséért lehet, és kell is tenni.

A pedagógusok körében előforduló magas arányú, funkcionális eredetű hangképzési probléma nagy számaránya az oka annak, hogy a Szegedi Tudományegyetem Gyógypedagógiai Intézetének a logopédus-képzésben 2016-tól bevezetésre került a Beszéd- és hanghigiénés technikai tréning című speciálkollégium. A kurzus keretében a logopédus hallgatók elméleti és gyakorlati ismereteket sajátítanak el a hangképzés, hangképzési zavarok és terápiájuk, illetve a hang egészségtana és annak megőrzése témaköreiben, azért, hogy saját beszédprodukcójukat önállóan karbantarthassák, illetve, hogy pályájuk során avatott szakemberekként segítséget és útmutatást nyújthassanak más pedagógusoknak, gyógypedagógusoknak.

A konferencia Hanghigiéné és beszédtechnika című műhelye olyan, a beszédtechnika és a hanghigiéné határterületén elhelyezkedő, elsősorban gyakorlati ismeretekbe vezeti be a résztvevőket, amelyeknek segítségével, az egyszerű gyakorlatok alkalmazása során, saját maguk is megtehetik az első lépéseket saját beszédhangjuk egészségének megőrzése érdekében.

A Lax-Vox, straw phonation, vagy csőfonációs technika számos európai országban ismert a hangterápia részeként, az amerikai kontinensen elsősorban az énektechnika tanításában alkalmazzák. A toldalékcső kibővíthető egy egyszerű rugalmas cső segítségével, amely megnöveli a hangképzéskor használt rezonátorüreget. A csőfonáció gyakorlatai a hangot létrehozó szervek és szervrendszerek mindegyikének működését optimalizálják. A Lax-Vox gyakorlatok optimalizálják a légzés kapacitását, segítenek megtalálni a támasz helyét az emberi testben, illetve kalibrálják annak erejét. Segítenek továbbá a gége belső és külső izomzatának ellazításában, az optimális izomfeszültség elérésében, kialakítva ez által a helyes gégepozíciót a hangképzés során. A toldalékcső megnyújtásával érezhetőbbé, könnyebben nyomon követhetővé és rögzíthetővé teszik a rezonancia és hangszín paramétereit. Tréningben tartják a periorális izomzatot az eredményes hangképzés és artikuláció érdekében. A csőfonációs technika legegyszerűbb és leghatékonyabb gyakorlataiból nyújt műhelyünk ízelítőt azoknak, akik hangjuk karbantartásának egyszerű eszközét keresik. A gyakorlatok

bárhol elvégezhető, könnyen megjegyezhető és elsajátítható, hatásuk pedig azonnal érezhető.

Csövezzünk együtt!

**Trócsányi Anna: Moldova Ágnes dokumentumfilmje a szegedi Wesley János Óvoda,
Általános Iskola és Gimnázium mindennapjairól az autizmus tükrében**

Filmvetítés és azt követő beszélgetés

igazgató

Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola, Szeged

Többségi, többcélú intézményünk gyermekközpontú pedagógiájával, módszertani sokszínűségével, egyénre szabott haladási ütemével, sajátos eszköztárával olyan iskola kíván lenni, ahol a normál intellektusú, a sajátos nevelési igényű (tanulásban akadályozott, autista, részképesség-, magatartás- és figyelemzavaros, testi és érzékszervi fogyatékos), valamint tanulásukban nehezített gyermekek sikerélményhez juthatnak úgy, hogy a képességeikhez és fejlődési lehetőségeikhez mértén felállított követelményrendszernek eredményesen megfelelhessenek.

Iskolánk specialitását az adja, hogy az általunk kezelt másság igen széles spektrumon mozog. A sajátos nevelési igényű gyermekeken kívül vannak az átlagosnál magasabb intelligenciával rendelkező tanulónk is. Kiváló értelmi képességeik többnyire együtt járnak más területek elmaradásával, például a szociális kompetencia, vagy az érzelmi intelligencia terén. A magatartási nehézséggel küzdő gyermekek számára iskolánk igyekszik biztosítani az egészséges lelki fejlődéshez szükséges feltételeket, a pozitív érzelmi és intellektuális élményeket, kapcsolatokat.

Célunk, hogy minden tanulónknak lehetőséget biztosítsunk képességeik maximális kibontakoztatására, hogy boldog, aktív és alkotó felnőttekké váljanak. Élményekben gazdag mindennapokat és érzelmekben teljes légkört igyekszünk teremteni, ahol a tanulás alkotó, felfedező jellege valósul meg. Ezt a célt szolgálja a sokféle mozgás lehetőségének megjelenése tanóráinkon és tanórákon kívül is a mindennapokban (úszás, lovaglás, jóga, judo, karate, néptánc és citera, modern tánc, kutyaterápia, természetjáró szakkör).

Jelenleg 223 fős tanulói létszámunkból 38 normál intellektusú autista fiatal oktatását, nevelését biztosítjuk megfelelő szakmai háttérrel, autista specifikus ellátással integráltan.

Moldova Ágnes dokumentumfilm rendezőt már korábban megérintette az autizmus témaköre. Intézményünk mindennapjainak bemutatása során az autista ellátásra fókuszált. A dokumentumfilm forgatása 2017. májusában történt.

Dr. Juhász Valéria¹ és Radics Márta²: Szókincsfejlesztés társasokkal és egyéb játékokkal

docens, SZTE JGYPK Szakképzési, továbbképzési és Távoktatási Központ¹

gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs, SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet²

A szövegértő olvasási képességhez nélkülözhetetlen, hogy a szövegben lévő szavak, szókapcsolatok jelentését ismerje az olvasó. A szavak ismertsége, illetve annak szövegben előforduló aránya döntően meghatározza a szövegértés szintjét. A kutatások azt mutatják, hogy az olvasott szöveg 95%-át kell ismerni ahhoz, hogy a szöveg megértése lehetővé váljon (Nagy 2004, Nagy 2010: 378). Az ezen felül létező 5 százaléknyi ismeretlen szó a kontextusból jórészt kikövetkeztethető, így a szövegek, a kontextusok segítségével lehetővé válik az új szavak jelentésének kinyerése és többszöri előfordulás esetén megnövekedik ezeknek az egyén szókincsébe való beépülése.

Az olvasástanítás célja az olvasási motiváció kialakítása és hosszú távú fenntartása. Az olvasási motiváció felkeltéséhez elengedhetetlen, hogy olyan szövegeket adjunk a gyerekek kezébe, amelyben az előforduló szavak nagymértékben ismertek számukra, hiszen e nélkül az olvasás akadozóvá válik, a jelentésfelfeltárás lassúvá, nehézkessé, fárasztóvá, mindebből következően pedig a kialakuló/kialakítandó olvasási szokásokra nézve demotiválóvá válik.

Varga Kornél (é. n.) beszámolója szerint a Magyar Pedagógiai Társaság Szókincsháló Szakosztályának kutatása a tankönyvek szókészletéről az előzőektől némileg eltérő eredményre jutott. Kilencvenkilenc általános iskolai tankönyv teljes szóanyagát vizsgálták meg a 2008-as tankönyvlistán található három kiadó kiadványaiból a fő tantárgyakból 3–8. osztályig. A vizsgálat eredménye azt mutatja, hogy 5000-nél jóval több szóra van szükség ahhoz, hogy ezeket a szövegeket megértésük. Az általuk vizsgált tankönyvekben 65 000 (!) alapszót (csak igék, főnevek – tulajdonnevek nélkül – melléknevek együttese 60 000 szó), azaz ragozás nélküli szót találtak. Kiadónként egy teljes sorozatot vizsgálva harmadiktól nyolcadik osztályig átlagosan 40 000 szót találtak ezekben a könyvsorozatokban.

A kutatások eredményeit megismerve fontosnak találjuk a gyermekek, tanulók szókincsének intenzív fejlesztését. A célunk a műhelymunka keretében, hogy olyan szókincsfejlesztő társasjátékokat és játékokat próbáljunk ki a résztvevő pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal közösen, amelyeket a későbbiekben be tudnak építeni a gyakorlati munkájukba. A társasjátékok bemutatása, a szabályok megismerése során arra is mutatunk megoldásokat, hogy hogyan lehet több gyermekkel vagy mozgásos változatra átalakítani egy adott társasjáték

szabályát. A résztvevők megismerhetnek olyan játékokat is, amelyeket saját ötletek alapján fejlesztettünk.

**Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit: A környezetet nem zavaró, de valójában nagyon zavaró
magatartászavar**

főiskolai tanár

SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Károli Gáspár Református Egyetem

A magatartászavar lehet organikus és lehet környezeti hatásmechanizmus eredménye. A csak a tünetekre koncentráló magatartászavar kezelése hatástalan is lehet, vagy csak átmeneti megoldást ígér. Az okokat kell elsősorban megtalálni, és a közös felület, a frusztráció levezetésében, technikáiban kell megoldást találni.

A belső vagy külső eredetű frusztráció kétféle levezetési módon valósul meg: vagy externalizált, azaz a gyermek környezetét erősen zavaró tünetekben (pl. figyelemzavar, normaszegés, agresszió), vagy pedig internalizált (hangulati és kedélyzavarok, beszűkült társas kapcsolatok, pszichoszomatikus tünetek) formában. Utóbbira a családi vagy az intézményi környezet általában nem figyel, vagy nem értelmezi a tüneteket. Ezek a gyermekek nem zavarják a nevelői munkát, nem jelentenek fenyegetést a többiekre agresszív magatartásukkal.

A baj pedig éppen ez: rejtve marad a frusztráció és rejtve marad a levezetési forma is. Nincs katarzis élmény, marad az intenzív és konstans szorongás és annak következményei. A gyermeki személyiség fejlődésében ez súlyosabb következményekkel jár, mint a környezet által megszenvedett feszültség levezetési mód.

Előadásomban bemutatom az internalizált módon megjelenő magatartászavar formáit, tüneteit.

Szemléltető példával bizonyítom, hogy a gyermek által átélt negatív érzések, feszültségek mennyire láthatatlanok maradhatnak a pedagógusok, sőt a szülők számára is. Bemutatom, hogyan elehet ezeket felismerni és értelmezni. Néhány gondolattal kitérek a mérési és kezelési lehetőségekre is.

**Dr. Kocsisné Kálló Veronika: A szabad alkotás csoportkohéziós ereje – sajátélményű
műhelyfoglalkozás**

gyakorlati oktatói munkát segítő munkatárs
SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

A vizuális kifejezés jelenségek, és belső élmények megjelenítésének egyik lehetséges eszköze. A megjelenítés pillanatnyi élményét a szabad alkotás formáiban és technikáival támogatva saját élményen keresztül mód nyílik olyan csoportos alkotótevékenységben részt venni, mely előzetes ismereteket, jártasságokat és készségeket nem igényel. Az alkalmazott technikák lehetőséget nyújtanak nagy felületen történő vizuális nyomok és lenyomatok, minták, formák közös létrehozására. Az alkotás folyamatát zenei elemek kísérik és támogatják, inspirálva a mozdulatok dinamikáját, ritmusát, ezzel hatást gyakorolva a kész alkotás végső formájára. A keletkezett véletlenszerű minta egyedi értelmezéseket nyer, és minden résztvevőt más úton indít el a közös alkotás élményének feldolgozásában. A foglalkozás zárásaképpen az értelmezésre szabadon nyílik lehetőség, az átélt élmény és a keletkezett közös „kép” vonatkozásában.